

Денис ФЕРУК,
здобувач вищої освіти ОС «магістр»
спеціальності «Облік і опродаткування»
Науковий керівник: **Стендер С.В.,**
канд. екон. наук, доцент,
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
Україна

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Відповідно до п. 44.2 Податкового Кодексу України (далі – ПКУ) для обрахунку об'єкта оподаткування платник податку на прибуток використовує дані бухгалтерського обліку та фінансової звітності щодо доходів, витрат та фінансового результату до оподаткування [1].

Для цілей оподаткування платники податків зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством (п. 44.1 ПКУ).

Платникам податків забороняється формування показників податкової звітності, митних декларацій на підставі даних, не підтверджених вище вказаним документом. Тому величина вартості готової продукції від початку її виготовлення до відвантаження покупцю суттєво впливає на розмір показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування.

Готова продукція, що виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно-правовим актом обліковується у складі запасів на однойменному рахунку 26 «Готова продукція».

До готової продукції належить продукція, обробка якої закінчена та яка пройшла випробування, приймання, укомплектування згідно з умовами договорів з замовниками та відповідає технічним умовам і стандартам.

За дебетом рахунка 26 відображається надходження готової продукції власного виробництва за фактичною виробничою собівартістю або за нормативною вартістю. Собівартість реалізованої готової продукції визначається за методами оцінки вибуття запасів. Аналітичний облік готової продукції ведеться за видами готової продукції. При цьому одиницею бухгалтерського обліку запасів є їх найменування або однорідна група (вид).

Придбані чи вироблені запаси зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю (п. 8 П(С)БО 9 «Запаси») [2]. В п. 10 П(С)БО 9 та п. 2.7 Методичних рекомендацій № 2 передбачено, що первісною вартістю запасів, які виготовляються власними силами підприємства [3], визнається їхня виробнича собівартість, що визначається за П(С)БО 16 «Витрати» [4].

Нормами п. 11 П(С)БО 16 встановлено, що собівартість реалізованої продукції складається з виробничої собівартості продукції, яка була реалізована протягом звітного періоду, нерозподілених постійних загальновиробничих витрат та наднормативних виробничих витрат.

Виробнича собівартість продукції зменшується на справедливую вартість супутньої продукції, яка реалізується, та вартість супутньої продукції в оцінці можливого її використання, що використовується на самому підприємстві. Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) устанавлюються підприємством. Про те, що підприємство самостійно визначає перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції також передбачено в п. 2.16 Методичних рекомендації щодо облікової політики підприємства № 635 [5]. Номенклатура статей калькуляції підприємства може враховувати особливості технології та організації виробництва підприємства, питому вагу окремих видів витрат у собівартості продукції.

Відповідно до п. 513 Методичних рекомендацій по формуванню собівартості товарів, робіт, послуг у промисловості № 373 [6], за вибором обліку виробничих витрат усі існуючі системи можна підрозділити на основні методи: позамовний, по передільний та попроцесний. Таке ділення зумовлює

відмінність у виборі первинного об'єкту, за яким ведеться аналітичний облік витрат.

На підприємствах з масовим, серійним та індивідуальним характером виробництва при вказаних вище методах обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції може застосовуватися нормативний метод. Основними елементами нормативного методу є облік витрат за діючими нормами, облік відхилень від норм та облік зміни норм (п. 526 Методичних рекомендацій № 373).

Зведений облік витрат на виробництво – це узагальнення за об'єктами обліку всіх витрат за місяць з урахуванням змін залишків незавершеного виробництва та витрат майбутніх періодів, калькулюванням (визначенням) фактичної собівартості товарної продукції (п. 593 Методичних рекомендацій № 373).

Калькуляція – це представлений у табличній формі бухгалтерський розрахунок витрат у грошовому вираженні на виробництво одиниці виробу чи партії виробів. Для калькуляційних розрахунків необхідно два показники:

- 1) величина виробничих витрат протягом певного періоду;
- 2) обсяг продукції у цьому самому періоді.

Як калькуляційні одиниці використовуються натуральні, умовно-натуральні, трудові та вартісні показники (п. 597 Методичних рекомендацій № 373). Форма калькуляції виробничої собівартості продукції наведена в додатку 9 до Методичних рекомендацій № 373.

Облік виробничих витрат на виготовлення партії трьох видів продукції (однакового сорту та марки) розглянемо на прикладі табл. 1. Також зазначимо, що сировина, основні і допоміжні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріальні цінності, що призначені для виробництва продукції, а також незавершене виробництво у вигляді не закінчених обробкою і складанням деталей, вузлів, виробів та незакінчених технологічних процесів обліковуються у складі запасів (п. 6 П(С)БО 9).

Облік виробничих витрат

Перелік виробничих витрат	Кількість (натуральні вимірники)	Вартість, грн.
Сировина та основні матеріали	23,7 кг	2370
Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби	2000 шт.	540
Паливо та енергія на технологічні цілі	36,8 МВ	2024
Спецодяг	2 комплекти	1500
Допоміжні інструменти	3 найменування	460
Основна зарплата працівників, виходячи з тарифних ставок	125 грн.	1000
Додаткова зарплата (надбавка до тарифних ставок за високу професійну майстерність)	20%	200
Нараховано ЄСВ	22%	264
Відображено інші прямі виробничі витрати		42
Разом:		8400

Тому від належного визначення їх первісної вартості та методу оцінки вибуття залежить вплив їхньої вартості на ціну готової продукції. В бухгалтерському обліку виробничі витрати на виготовлення партії трьох видів продукції (однакового сорту та марки) та їх оприбуткування відображається таким чином (суми умовні) (див. табл. 2).

Виготовлення та оприбуткування готової продукції

Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, тис. грн
	Дебет	Кредит	
Відображено виробничі витрати:			
Видано у виробництво сировину та матеріали	23	201	2370
Видано у виробництво купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби	23	202	540
Використано паливо та енергія на технологічні цілі	23	203	2024
Видано працівникам спецодяг та допоміжні інструменти	23	22	1960
Нарахована працівникам основна зарплата	23	661	1000
Нарахована додаткова зарплата	23	661	200
Відображено інші прямі виробничі витрати	23	631, 372	42
Відображено загальновиробничі витрати:			
– змінні	23	91	1500

продовження табл. 2

– розподілені постійні	23	91	2100
– нерозподілені постійні	901	91	1200
Відображено оприбуткування готової продукції:			
Партії продукції «А» 100 шт., собівартість одиниці – 36,40 грн.	26	23	3640
Партії продукції «Б» 100 шт., собівартість одиниці – 26,00 грн.	26	23	2600
Партії продукції «В» 100 шт., собівартість одиниці – 41,60 грн.	26	23	4160
Незавершене виробництво становить (залишок за ДТ рахунок 23) – 1600,00 грн.			
Відображено вибуття готової продукції при її реалізації:			
Відвантажено покупцям по 30 одиниць кожної готової продукції за ціною за одиницю з ПДВ відповідно ((58,80 + 42,00 + 67,20) x 30)	361	701	5040
Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	701	641	840
Списано собівартість реалізованої продукції ((36,40 + 26,00 + 41,60) x 30)	901	26	3120

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України. Відомості Верховної Ради України: документ 2755-17, редакція від 04.02.2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 17.10.2022).

2. Положення стандарт бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246 із змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення 17.10.2022).

3. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів, затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07#Text> (дата звернення 18.10.2022).

4. Положення стандарт бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 із змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (дата звернення 18.10.2022).

5.Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства, затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text> (дата звернення 18.10.2022).

6.Про затвердження Методичних рекомендацій з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості, затверджено Наказом Міністерства промислової політики України від 09.07.2007 р. № 373. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0373581-07#Text> (дата звернення 18.10.2022).

Інна ЦВІГУН,
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри обліку, оподаткування
та технологій електронного бізнесу,
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
Світлана КИР'ЯН,
кандидат економічних наук, доцент
кафедри економіки, фінансів та обліку,
Європейський університет,
м.Київ, Україна

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Основою економічної безпеки національної економіки є сталий розвиток окремих суб'єктів господарювання, успішне функціонування якого значною мірою залежить від формування бюджетів різних рівнів та можливості реалізації соціальних програм, що забезпечують гідний рівень життя населення.

Найважливішою умовою збереження економічної безпеки є своєчасне виявлення загроз, пов'язаних із втратою суб'єктом господарювання позицій на ринку, та вибір тих напрямів його розвитку, які забезпечують стійке позиціонування на товарних ринках і визначають спеціалізацію його розвитку.